

түт чоруктун үндөсүнө чыгарып турганын кыла-
ма-беле чечип аң келген.
Гитлердин агресорлор-биле
эң аяр демиседе бисти со-
рук кирип турган интерна-
ционалчы оң айданга бис
ма-да шымч бөө артка
бис. Биз чугаалаар бүтү ба-
рында бисте бар.

Делегей дүргөн-бале өс-
периле турар. Бичаала-да
социализм болган комму-
низм тургузуу турар ула-
тарын пайырым болган
эл-хуузуууу бот-боттарына
дуулаагышым шыкты илде
үзүлгү чүдүлөр чүлө бо-
дуу укур-дуулаагышым ар-
тырмын алган энес, харын-да
улам-на чаа, улам-на улут
үзүлгү боту берген. Спир-
ни-биле кады, ортам эштер,
бис Совет Эвеледин болган
Югославиянын улауларын
шылдан бот төрөлдөштөрүн
айы-дуулаагышым харыла-
ларын хожууларын билим
бүтүлүшү буржуазияларын
доту шиптирлер бис.

Бистин чурттарынын
улауларын айы-дуулаагышым
чоруу болган байырым

моон сонгаар-даа билим
база чечетилин тургузу!

Совет болган югослав ком-
мунисттерин интернациона-
лизм билим тургузу!

Салерге, эрчим өмүктөр,
бала катан чурттын ханы-
мын боту чурттарым.

Леонид Ильич Брежнев со-
вет чуртукчу Илья Глазунов-
тун чурттын эш Иосиф Броз
Титовун портретин алаа бе-
лекке берген.

Эштер Л. И. Броз Титовун
болган Л. И. Брежневтин чу-
гаазын үргүлүшүлүгү адис
чакырашкын-биле утлаан.
Эш Л. И. Брежневке
Хостага орденни тиксип
турда киришкен югослав
болган совет партия база ку-
рулган ажалдагылар Леоид
Ильич Брежневке ЮБСР-ини
лозди шериг шалкы-биле
чурттын ханымын байыр
чакырып, бүтү делегейге тай-
бын билим-биле, кийи то-
рөгөтөйүн, чырыктыгы кел-
лер улаа — коммунизм дөш
алаа улам мыйгыт үр-түн-
лодиг ажал-чорудугу күү-
эопер.

(СЭТА).

Бүзүрелдиг
перспективалар

ПРАГА. Совет Эвеледи-биле
кады ажалдагыла политиктиг
болган экономиктиг бүзүр-
елдиг хожуулар бистин кол ма-
галазын ботуу маргалаа
чок деп, «Руде право» со-
вет бижон. Чехословак-совет калы
ажылажыларын үргүлү хэ-
йилаларын болган калыбарын
партиянын XV съездинде ба-
дыктагышкан. Чехословакия-
ны Коммунист партия-
нын кол шугуу болуу деп, со-
лун оналал демделген.

Бистин чурттарынын
аразында салыштын хожуулар
кады ажалдагышкан калы-
барын дугайын тодогой

Республиканын
вагон парыгы

БЕРЛИН. ГДР-ини демир-
орук-транспортун парыгы
кады барган чурттын тур-
рар. Амгы улаа мыла 32 мун
ажыг бараан сөөртү чаа те-
ворин вагонлары бар. Олар-
нын хей кезин ГДР-ини вагон
кылы заводтарына кылы-
нган. Бичаалажы чурттын калы

Дүргөн хөгжүп
орар адыр

БУДАПЕШТ. Венгриянын
адам-чөм улауларын эң улут
Гүлүлгө чурттын бирөөсү
болуу Сегеде калыба ботуу
талаа-биле фабриканы чаа-
тыр база калыбары талаа-би-
ле ажаллаа дооулаа. Бо ча-

Моолдун тууду
индустриязы

УЛАН-БАТОР. Моол наймал-
далдык улаулар районунда ту-
дуг машиналарын болган де-
рилгелерин септөө талаа-би-
ле завод ажаллаа кирген. Ол
болза чуртта мынган эң улут
бүтүлүшө чери болуу.

МАР-да капитал түдүгүн
улут хөмчөли түдүг индус-
триянын тургускан болган бы-
жылаан. 30 чыл бурунгуар
Улан-Баторга баштайгы түдүг
органализация тургускан, а
бөгүн мыла чеди специализа-
цияланган трестер ажаллап ту-
рар. Оларнын илдекейлиг
ажыг-чорудугуларын ачи-
лында чурттын картазында чаа
хоорайлар, улаулар төптөр,
кездеде амгы үлгүн чаагай-
жыттыган сууларын тикти-
келгиле.

(СЭТА).

Миллионнарнын
анкетазы

1979 чылдын январда чонун Бүтү-эвелед чизеи болуу.
Анаа улут белекел ажал-на эгелен. Ноябрь 17-ден 24-ге
чедир чуртка шенеле чизе болуу. Оон-биле холбоштур ССР-
ини Министрлер Чавууларын чынында Топ статистика ор-
геленин начальниги Л. М. Володарский-биле СЭТА-нын кор-
респонденттиги Н. Плотников беседа кылган.

Хамыктык мурунда чизеи кандыг сорулга-биле чору-
дуп турарын чугаалаар болуулар, канчуг-ла күнзичиг-дир.

Бо дээрге бистин чурттууну тогузунда чонун алды-
гы Бүтү-эвелед чизеи болуу деп турарын сатындырын ке-
рей. Баштайгы чизеи Владимир Ильич Лениннин иншиза-
тибиз-биле 1920 чылда эрттирген. «Совет республиканын
социализм тургузушкунга чизеи сан-медделерин бирги
чегерин болган удурутуу укур-дуулаагышым» деп, В. И.
Ленин шылдан оналал демделген турган. Ол укур-дуу боту-
лаа шак ыччалдыр арткан. Чизелерин материалдары чонун
ажылажыларын, чурттын ажал-агышын, совет кижилерин
ийти эртем болган суутуура денелдеде өскерикшилерин
көргүдү. Чурттактын чонун дугайында күрөө эргеленин
органларынын ажалында, улус ажал-агышын планнаарына
эртем шипчилелеринге калып-биле ажаллаар тодогой сан-
медделерин чизелер хандырар.

Ам болуу чизеини үзүндө назы харынын, аг-бүдө байдалы-
нын, националынын, дылыннын, эртем билинин, денеленин,
өрдөлдөгүшүн талаа-биле тодогой медделер алдырар. Ам-
дырап чурттарынын хөргөлөрүнүн үнөр дөстөрүнүн, улус
ажыг-агышын алдырарын, ботуурушкунуун хөргө-
лөрүнүн, кылы турар ажалдагышын, шипчиле ботуурушун
талаа-биле чурттактын чонун хуулаагышын дугайында де-
терегей информацийын чизе ботуу. Ол чизе чурттактын чонун
салынын дугайында агар чурттын сан-медделерин, оон хоорай
болган калыб чегерге хуулаагышын, деисекар ажал-биле
таарыштыр тургузушкунуун ылааллап тодогой. Чизеин
материалдары улус ажал-агыш планна тургузарда, чизе, өр-
дөлдөгүш чегеринин, эмделе-профилактика алаан чегеринин
чектиги хожууларын, чуртталык байыларын, култура-
чырыкшынын алаан чегеринин, амчылдап болган комму-
нал ажал-агыш ботуурушкунуун, пассажир транспортунун
болган өске-даа ол ажалыг чурттын түдүг планнаарда
эң чүтүзү туура болуу. Оон улус ажал-агышын эң чүтүзү
укур-дуулаагыш харын ол тодогой.

Шенеле чизеини мурунда кандыг сорулгалар тура-
лы?

Статистика ажалдарын ботуу-де комплексизир—
Бүтү-эвелед чизелери эң улут болган парым ажал. Ичча-
лаш оларын эрттиреринин мурунда чамдык белекел хөм-
челерин ботандырып чоруу. Ам бирги эң-чаа дооулаагыш
программанын баштайгы төлөвлөин тургускан, алаалдаага,
ажалдарын харыларын алдыган турар укуртуу дыка
хей айтырлар тодогойлаагышын, чизеин эрттиреринин ор-
ганизастыг чурттын тодогой айгышкышын белекелеттиген.
Түнедэ кургузларын азырын көрүп турар материалдарын
ажылап кылынын программанын төлөвлөин кылы-
ган. Оон-улаалык шенеле чизе чок утказы-биле алырга,
кол шенеле болуу. Анаа бүтү белекелди херек кырынга
шенээр соруганы салып турар бис.

Чизеи кала эрттирил?

Бирин 800 мун кижини чурттан турар тос району эр-
тирер. Ол дээрге Москва областын Серпуховский району, Да-
гестан АССР-де Дербентский район, Челябинскиде Трактор-
заводский район, Красноярск крайда Канск хоорай болган.
Канский район, Донецк областын Мариинский район, Га-
зент областын Среднеиринский район, Чон-Казастан об-
ласта Губюковский район, Грузияда Густави хоорай болган
Латвияда Валмиерский район-дур.

Чуге ол райондарын шипил алганыл?

Экономиктиг болган ботуу-география байдалдарын,
чурттактын чонун социал болган национал составынн та-
лаа-биле кылы-бүтү деисекарларын хаара түдүгүн барым-
далааны ол. Бо болза белекел документалери канчал ху-
лаа алдынганын дугайында улам делтерегей информ-
ацияны алыр арганы ботуу. Херектин укур чүдөл дие. Бү-
тү-эвелед чизеин кылырга чизе хуузуууу шутт чаа
херин ажаллаар деп турарында болуу, мынган чизе хуузуу
электрон-салатла машиназынга шутт ажалдагыш кижиринге
баштайгы информацийын техниктиг түнелер база болуу.
Ол хейрин 1979 чылда ажаллаар болуулар аргалыг бе-
дөрүн шенеле чизе көргүдү.

Ол ажал улау ажалды кым эрттирил?

Шенеле чизе эртем бүтү районнара ботуурулдердеп,
организациялардан болган өрдөгөй чегеринден алдыган
тускай счечиктерин белекел. Бүтү-ийти чизелерин совет
улус хуулаа хал-данышын херо кылып хулаа аларын
чугаалаагыш-дур мен. Биске бүтү чизелер бүтү чонун ха-
рактерин болуу келген. Партия, совет, профсоюз, ком-
сомол органдары болган ажал-агыш организациалары чизе-
лерин эрттиреринге бүтү хөмчөли дуузын болган детким-
чезин көргүзүп турар. Чикке кылыр алырга, 1970 чылда
ол сорулгага 660 мун ажалдагышын тускайлаан турган.
Чер-чө Советтерини күүсөмкери статистика органдарын
картография материалдары-биле хандырын, чизе улау-
чакырашкын бажы-балгатарын берин, транспортту тускайлаан.
Комсомол болган спорт ишчилелери агитация автомато-
матизацияшкыларын, халкыг похотарын, агитбрига-
дарын организастаан. Чизеин укур-дуузын болган ула-
зын тайыбыларын барык бүтүн чартык миллион агита-
торлар болган пропагандагер киришкен. Чизеге илде боту-
рунун 130 мун коммиссияларын ботуурулдерге, тууларга
коллозатга, сохостарга, албан болган өрдөгөй чегеринге
организастаан турган. Чогуу барымдаларын информация-
ларын алыр арганы харын ол берген Мичанган чаа чизе-
лаа организастыг болган үлгелер эртер, а оон сан-медде-
ле чурттын экономиктиг болган социал хожууларын план-
наарында чугаа чексек болуу дээринге бүзүрелдиг бис—
деп, эш Володарский түнелдеде чугаалаан.

«Прогресс» деп совет ном улауру чер-
ни испан дыла парлап улауру турары
В. И. Ленинни 12 төмүг чымыда чога-
лаларын чыгыгы улаурулгези Кубада
улут сонууларда болуулан.

ЧУРУНТА: Гаванада Обиспо кудумчу-
да ном магазининде В. И. Ленинни чога-
ларын делгези стенд чанында.
Н. ЧИГИРЬНИН ФОТОЗУ.
(СЭТА-нын фотехрониказы).

КНО: агрессорну буруу шапканы

НЬЮ-ИОРК. (СЭТА). КНО-
нун Аймык чок чорук Чоу-
зели Ирандагы эжелен ала-
гын араб деисекарларда бай-
далы чугаалаагыш көрүп
доостан.

Палестинанын хостаарын
организациязын төлөк-
чизе киришкен дискуссия доо-
зулап, ол парала эксклек-
сизирин база оон камгалак-
чыларын улам ылай аңгыла-
ганын болган Чоуку Чон
чүкө политиктиг таарыштыр
тургузушкунуун эрток чугаа-
мын база катан көрүскөн.
Эжелен алган деисекарларда
араб чурттактын чонга удуу
күчүлүшкунин болган өзү-
рүп Кырар политиканы чору-
дуп турар эклексизирвал
эрге-чатыргаларын хөдөлөш-
кунерин хей күрүлөшкөн.

Чуну-даа мурунда соци-
ализм болган кала-даа ка-
тышпаан чурттарында та-
лаа-биле ажаллаагыш чоруу
төмөкчизир. Ирандагы шор-
го болган экономика талаа-би-
ле дуулаагышын көрүзүп,
эксклексизирин камгалак-
чыларын ролун күсөдүн, агрес-
сор дотимчези көрүзүп
келген АКШ-ын туркуун
алган кал саадаарга шугу-
чүзүп.

«Урдулукчун турар иран-
да эксклексизирин түнелдеде
эксклексизирин араб деисекар-
ларда амгы шымчын байдал-
да холбоштыр ханы аймы-
лаа болган дууруу чоруктуу»
Аймык чок чорук Чоузели-
нид кенитиперинин дааска-
ны-биле бот дарагы Х. Исла-
ма (Панама) меделелити
илереткен. Эксклексизир араб

Дугуржулга
күүсеттинип турар

БЕИРУТ. (СЭТА). Аймык
чок чоруктуу арабтар ала-
нын күштери (МСБ) ноябрь
15-те айман наймалдык кир-
ген, оон-биле Ливанда чаа-
жышкыннын соксарды болза
байдалы болуу-чогутуу-биле
тургузар талаа-биле планна-
ийтиг чаады күүсеттиген.

Араб чурттарынын түтү-биле
8000 хире солдаттарын бол-
ган 250 танкыларын, куактыг
машиналарын национал и-
триотчу күштерин болган
улаулааныннын палестин
симпозийинин контролунда
турар ливан наймалдык ба-
рын талаа, ол мынган ба-
рын улауларын контро-
лунда турар чон талаа ра-
йонпарыча кириген. Олар
хоорайнын кол куумчуларын-
ла, улут шипилерин турштар-
нын эжелен, оон-биле кады олар
кол күштерин эртокун чак-
ыл болган шугуу болуу да-
лай португалия делегей аэро-
портунга чедир терде туртауу
алганар.

Аймык чок чоруктуу араб-
тар алаанын күштерин ИИ-
ни болган УИИ-нин кон-
тролунда турары Бейрутту
мурну чүтүлө Шугу деп ала-
йгы районга, барыш улау-
христиан күштерин контро-
лдуп турары Кесруанийн согу
талаанын база кириген.

Ол операцияларын план бу-
лаар чоруктан болган деисе-
карлар турар талаарын ка-
ймышын-даа улаулаанышкы-
нынга таарышпаан деп, МСБ-
ни команданыннын ноябрь

14-те парлап улаурун меде-
лелити алаагышкан.

Улаулаанышкыннын пале-
стин шипчилерин «Эр-Гадда»
болган чөвүлел хуралдын
шипчилерин, эң ылаалыг
Ливанда тайбынын болган
аймык чок чоруктуу катан тур-
гузар соруга-биле 1969 чылда
болган Клар чөвүлел ху-
ралынын дугайында айтыр-
лар талаа-биле шипчилерин
күүсөдүн турар» деп, Палести-
нанын хостаарынн органи-
зациянын күүсөмкунуун поли-
тиктиг шипчилерин удурутуу-
ду Ала-Каддуни меделгезен.

УИИ-нин удурутуулаагыш
иттиг политиктиг кризисте
ажыг эртеринге болган чуртга
байдалы болуу-чогутуу-биле
тургузарына Ливанын пре-
зидентини И. Саркиске калы-
даа дуулаагышын көргүзүргөн
белек деп, Бейруттун «Манна
моринг» деп недела сапында
улау болуулаагышын улау-
лаагышын меделгезен. УИИ биле
Ливанын национал-патриотчу
күштерин алаагышын сыйы
эжелел хөвөр артар деп, Ала-
Каддуни оналал демделген.

Ливандын мурну чүтүлө
байдалы иранлы агресортор
чигилелерин улаулаагышын
таан. Ноябрь 14-те иранлы
чедир шериг катерлер Сайла
портка мынган чоккулауу
чедир келгенер, мынчаа-даа
арик артиллериянын боо-
лаашкынынга таарышкан.
Ливанын деисекар суун кал-
ган, чорур укурга таарыш-
кан.

Чоа комитет бүтү чурттуу
шипилде хей салып конфе-
ренцияларын эрттирерин
планнаан деп, Панама чар-
даа. Ол конференциялар, оон
чугаалаагыш алырга, «Совет
аймыкы» америкаларга көр-
гүзүр укуртуу. Илде дем-
дел турары-биле алырга, өске
сөс-биле чугаалаагыш, чугаа
болза реакциянын байдалы
карамыр, бүтүрел, коргар
чоруктуу хөргө-биле белек-
редир болган оон-биле деле-
гей арганында тургузушкуну
келген эки чорудуулаагыш
улам экин хамылаарында
палитикаар дон чаа орада-
жышкыннын дугайында
боон турар.

Хүн айтырында-кризис

ПАРИЖ. (СЭТА). Франция-
нын президентин В. Жискар
д'Эстен-биле британ премьер-
министр Дик Каллагандин ара-
зында болган чугаалаагыш
кылар үзүндө Англиянын
экономиктиг болган сан-хоо
айтырларын төп чегер э-
лелен. Ол чугаалаагышкын
ноябрь 12-де Рамбуйе
(Париж чогулган) доолуган.

Чугаалаагышкынны и
хүн айтыры британ эконо-
миктиг чурттан эртин ту-
рарын чидиг кризистеи хол-
бангыр шипти ролко тала-
а-биле Англиянын чорукун
өзүп турар дууруушкунинден

ТРЭ-нин бак үлгедиглери

ВАШИНГТОН. (СЭТА-нын
корр.). ТРЭ-нин Чилинин
иптиги херектеринге кир-
жилгезин болган улаууш
чаныг экин чавалаага удуу
фашист үйзөниш органи-
застан чоруктанын бак
тогууу улам-на чаа чүд-
дөр-биле неметтиген.

Чоокта чаа парлап үндү-
гел «Америк политиканы ку-
руу» деп номун автору
Д. Райттын херектерин тур-
ары-биле алырга, ТРЭ-нин
агенттерин ИФБ-де боттары-
ны көрүу-биле сыйы хол-
баны алган. Чилинин э-
кин чегерин бажыны чугаа
дынаар аппараттар-биле
«дооуруу» алганар. ТРЭ-
нин директору чораян Р. Хес-
метин болган ИФБ-нин ди-
ректору Э. Гуверини баа
АКШ-тын юстиция министрин
Дж. Митчелдин ол дугайы-
нда шиптиртин хулаа алга-
нын дугайында ТРЭ-нин

архивтеринде чажыт доку-
менталерин сөстөрлө Уайз
кирген.

Илде аппараттарын тур-
гузынын дугайында да-
гын чажыт албан чегерин
дааска болган ол ону до-
дораан күүсөккен. 1972 чыл-
дын февралда чедир сөс ай-
агы үнелг иштинде саякыш
рыларлар алган чегерин
боон турган бүтү чугаалаагыш
болган деисекарларын ча-
жы-биле дынган, бижик
келгенер деп, Уайз бижик.
Чугаа электрониката да-
нырыга маламалы, ТРЭ экин
чегерин алаан кал катан ор-
лаан. Ону сөөлдө көр кы-
жарларын алаа хөдөлөшкун-
нөр» деп эрге-чатыргаларга
белекелен.

Чугаа дынаары ИФБ-нин
баштыгы Гуверини «эконо-
мик соода 1972 чылдын де-
кабрыда база катан эгелен
деп, номун автору дынган.

В. ГАН.

Парижте вьетнам-америк
чугаалажышкыннар

ПАРИЖ. (СЭТА). Вьетнам
Социализм Республиказын
болган Каттышкан Штаттар-
тыг тускай эргелет төлөк-
чизелерин улаулаагышын
алаа болган. Улаулаагыш
соода ылаалы төлөкчизе
«Бьетнам биле АКШ-тын ара-
зында харылаагышын болуу-
чогутуу-биле тургузар соруга-
биле чугаалаагышкын чору-
дарында» вьетнам талаа
белекеленил илерекен. До-
мышны улаулаагыш чок ка-
лырында болган Вьетнам
катан тургузарыга ботууу

үлгүн кивер талаа-биле
америк талаа ботууу хулаа-
ларын күүсөдүр укуртуу деп,
ол чугаалаагыш.

ВАШИНГТОН. (СЭТА).
Вьетнамдын төлөкчизелери-
биле чугаалаагышкыннын
«алас улаа-биле» чорукта,
оон «хулаагышкыннын бай-
далында» эрток болган кала-
да талаарын тургузынын
тайыбыларга арганы берген.
Ол тургузынын амгы үдө
хөргөи көрүп турар. Чугаа-
жышкыннын ам-даа улам
чылаар.

«Лонхатин» хэзилерин алган дуга-
йында чаргылыг херекке холбошкан чур-
тунда эрге-дуулаагыш чакан болгыз
политиктиг ажалдагышкыннын шиптуу-
нун аттарын адаларын рлон хей-ийти негел
турар. Чаргы-чалыгы ол херектин бүтү
фактыларын ажалы-биле илерекен, ча-
ларын негезин 10 миллион кижини хал

үжүктөрүн салдырар коммунисттерин э-
лелешкын-биле чоруктанын митинглерин
база чынылаагышын чалгы-биле илери-
лаштыр турар.

ЧУРУНТА: америк кесайлардан хэзи
алган дотуу турган, мурунда премьер-
министр турган Танананын төрөм хөргөи
Нагаонга хал үжүктөрүн салдырып турары.

